

ספרגר, הברמן, קארלה ורונה: „אנחנו מדברים את השתיקות...“

וראינו את הים, והיתה מדורה כזאת לסנות-ערב, וניגנו על גיטרה ושרו. גם הילדים שרו. כמו טכס של סיום היום, כולם זה היה כמו תפילה, כמו טכס של סיום היום, כולם חזרו מעבודת האדמה, ועישנו את החשיש או המאריחואנה, והיו רגועים. בלי הדקדנטיות שהולכת עם עישון סמים, כמו שראיתי במקומות אחרים. בחורה התחילה לשאול אותי, להתעניין בגורל ה-אלמנות. זה היה אחרי שעשיתי את הסרט מצור, ודווקא היו לי תשובות על זה. הם שאלו, למשל, אם יש לאלמנות

שער „סמים בארצות-הברית“, באותיות שמנות, בצבעים ירוק אדום צהוב, החזקתי את הטייס ביד, ובמעלית המלון שאל אותי האמריקאי: „מה את אומרת? נורא, לא? ואני, באנגלית הישראלית שלי, במיבטא הור שלי, אמרתי לו: „שמע, אני באה ממקום שאין לנו זמן לשטויות כאלה. לנו אין בעיות כאלה. לנו יש תעלה.“ הוא הסתכל עלי ואמר: „את רק חכי. ניתן לכם 30 שנות שלום, ואז זה יהיה גם אצלכם.“ אמרתי: „קודם כל, תן לנו 30 שנות שקט.“

איך התרשמתי מהתפתחות תנועת המחאה?

במהלך הסיור שלי הגעתי לסאן-פראנציסקו. היא היתה מכה של הנוער והסמים באמריקה. לקחו אותי לטייל במרכזים האלה. ואני באמת הסתכלתי על האנשים האלה בזילזול מוחלט. הם ניראו לי באמ'ס, מסוממים, בטלנים שלא עובדים. מהבוקר עד הלילה היו מסתובבים ברחובות, מגודלי שיער, בכגדים מוזרים, כל אחד כמו ישו, כמו דמות שיצאה ממחוז מוזר. המארחים שלי היו מאוד נחמדים, ושאלו אותי אם יש משהו מיוחד שאני רוצה לראות. אמרתי שאני רוצה לראות קומונה של היפי'ס.

הם לקחו אותי. זה היה במרחק של 20 או 40 דקות מסאן-פראנציסקו. שם בלעתי את הכובע שלי, כמו שאומרים. לקחתי את כל הדיעות המוקדמות שלי, והתביישתי ש-מצאתי את עצמי עם דיעות כאלה.

הגענו לקומונה הזאת וראיתי. זה היה מיפגש עם צורת-חיים שהזכירה לי כל מה שניסו במשך שנים להסביר לי: מה זה קיבוץ, ולעבוד את האדמה, ומה זאת חלוציות. הבנתי מה היה ברל כצנלסון וא.ד. גורדון. הם ניראו כך, עם חולצות רקומות.

היו שם 400 נפש, כולל ילדים. הם עבדו את האדמה בילבד.

ארבעה ימים הייתי שם. שאלו אותי מגיין אני באה. הם התעניינו. אמרתי שאני מישראל. בפעם הראשונה לא דיברו על הניצחון הישראלי כעל דבר מופשט, אלא על דבר שהיה כרוך בצער ובסבל ובקורבנות. שאלו על ההרוגים והפצועים.

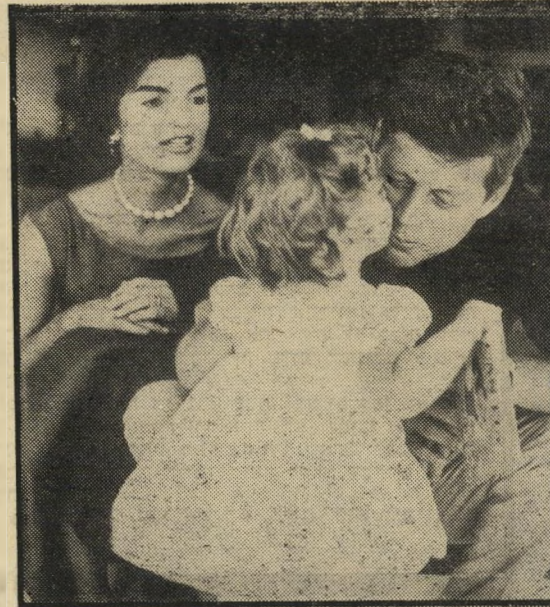
עכשיו, כשאני מנסה לחשוב על זה, זה נראה לי כמו אוטופיה. היתה שקיעת שמש, והיו עצים ובתים נמוכים.

כמו שום דבר, ילד טוב ירושלים. הוא בא עם גיטרה, עשה תנועתיד רפה, ישב על שפת הבמה, ואמר: אוי קיי, זהו השיר שכתבתי היום. הוא שר את השיר שכתב על רצח אוורס. זה היה Blowing in the Wind, „נישא ברוח“, וכל הקהל החזיק ידיים, ושר את הפיומן. זה היה גם תיאטרלי מאד. אמרים שהאמריקאים הם נאיביים. יש בהם משהו ילדותי. אבל יש כזה גם המון יופי. ה-sit-ins, למשל, בתערוכה הבינלאומית בניו-יורק, היו מועזים. השוטרים זרקו את הבחורות בגסות. הן לא הגיבו. הטלוויזיה התקרבה לפנים. ראו את הפנים של הילדים כשהיכו אותם, והם לא הגיבו. היה לך חשק לקום ולצעוק חמס, לעזור לאנשים האלה. זה היה בתחילת שנות ה-60. אחרי-כך התחילו הפעולות באוניברסיטאות.

עזבתי את אמריקה ב-1965. בין 65 ל-67 כבר שמענו על הסמים, ועל ההפגנות של הסטודנטים, התחילו להגיע ארצה בגדי ההיפי'ס, אופנת השערות הארוכות, הסמים, וכל מיני דברים. האופנה שלנו אימצה אותם קצת, באיחור, עד שפרצה פה המלחמה.

חזרת אחר-כך לאמריקה?

אחרי מלחמת ששת הימים נסעתי שוב לאמריקה, בסיור מחוץ אל חוף מטעם הבונדס. באתי מישראל אחרי

מישפחת קנדי: „מתים לחיות!“

המילחמה, ידעתי שהנוער שלנו אין לו שטויות כאלה בראש, הוא גמר והיעתה מלחמה לחיים ולמות, ובאמריקה כבר השתוללו הסמים. אצלנו היתה מלחמת-התשה, כל יום נהרג משהו, למען הדבר הכי גדול שיכול להיות, למען מולדתו.

אתי לאמריקה והסתכלתי עליהם מגבוה, על הילדים האלה שהלכו בכגדים המצחיקים, ואני מודה שזילזלתי בהם ממש. אמרתי שאני רוצה להיפגש גם עם סטודנטים, עם צעירים, ואיפשרו לי את זה.

בשבוע שהגענו לאמריקה, יצא השבועון טיים עם הפגנות-שבת, בדרך-כלל במוסדות שקיפחו את הכושים.

כאשר אני מלכה על הבמה, אני יכולה להוריד את פח-האשפה בביח!

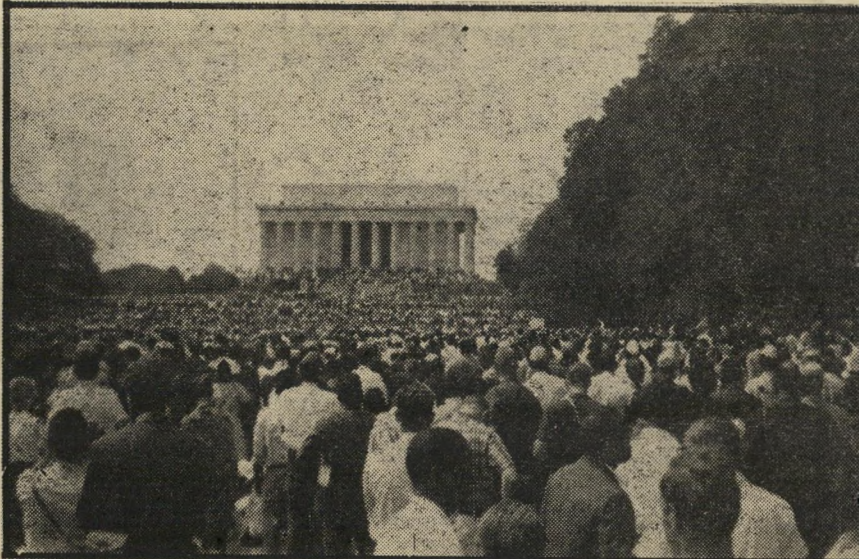
“

סיכוי להתחתן, איך המצב בקיבוץ, מדוע אלמנות לא הולכות לקומונות כאלה. ארבעה ימים הייתי עם אנשים שסתם, בלי סיבה, זילזלתי בהם קודם והתנשאתי מעליהם. כך שאי-אפשר להכליל, כמו אלה שמדברים על „היפי מלוכלך“.

• וזה עזר לך לעצב את רונה?

רונה שייכת לגרעין-האמת של התנועה הזאת. הם התחילו עם זה, כי הם רצו עולם אחר, הם רצו אמריקה אחרת, הם רצו מנהיגות אחרת. הם רצו סמים, כי זה פתח להם את הראש והם ראו דברים יפים. הם עשו אהבה עם כולם, כי הם באמת אהבו את כולם.

(המשך בעמוד 36)

המיצעד לושינגטון, כפי שצולם על-ידי גילה (בתמונה משמאל): „אחת החוויות הכי מרגשות שלי!“